

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

Інформаційно-бібліографічний відділ

Незгасима ЗОРЯ генія правди в засланні.

**(до 205-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка
сценарій літературного вечора)**

Київ, 2019

94(477):82-2

Незгасима ЗОРЯ генія правди в засланні/ (до 205-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка сценарій літературного вечора) / підготували : Л. Полозенко, О. Брагар. – К. : НУБіП, 2019. – 8 с.

Незгасима ЗОРЯ генія правди в засланні.

(Літературний вечір , присвячений 205 річниці народження Т.Г. Шевченка)

Зоре моя вечірняя
Зійди над горою,
Поговорим тихесенько
В неволі з тобою,
Розкажи як за горою
Сонечко сідає
Як у Дніпра веселочка
Воду позичає,
Як висока сокорина
Віти розпустила...
А над самою водою
Верба похилилась, ...

Це рядки із поеми «Княжна», написані на засланні в Орській фортеці в 1847 році нашим Тарасом Шевченком – геніальним поетом, художником, духовним велетом пророком України.

Запалена самим богом зоря таланту Тараса Шевченка спалахнула швидко й так яскраво, що осяяла спершу Україну яку він так любив, а потім і весь світ. Вона не згасала протягом десяти років солдатської каторги в степах безкраїх за Уралом, куди поета заслали за волелюбність.

В Орській фортеці, в цій «покинутій Богом пустині» пише поетичні твори, в яких звучить безмежна любов до неньки України, до святого Дніпра

Сонце заходить ,гори чорніють,
Пташечка тихне, поле німіє,
Радіють люди, що одпочинуть
А я дивлюся... І серцем лину
В темний садочок на Україну,
Лину я, лину, думу гадаю
І ніби серце одпочиває,
Чорніє поле, і гай, і гори
На синє небо виходить зоря
Ой зоре! зоре! – і сльози кануть
Чи ти зійшла вже і на Україні?
(1847 рік, Орська кріпость)

Надзвичайна любов до України, до свого народу це найдорожча, найважливіша риса його вдачі, що пройняла всю його творчість. Він збудив приспану надію, запалив нові вогні, кинув палкі гасла боротьби за Україну проти гнобителів.

Боже мій з тобою!
Мій краю прекрасний, розкішний ,багатий,

Хто тебе не мучив? Якби розказать
Про якого-небудь одного магната
Історію-правду, то перелякать
Саме б пекло можна. А Данта старого
Полупанком нашим можна здивувать!
І все то не лихо, все, кажуть, од бога!
Чи вже ж йому любо людей мордувать?
А надто середину мою УКРАЇНУ,
Що вона зробила? За що вона гине?
За що її діти в майданах мовчать?
(1847 рік, Орська кріпость)

Будучи на засланні у щоденнику від 14 липня 1857 року Тарас Шевченко писав: ... «У великоросійській людині є вроджена антипатія до зелені, до цієї живої, блискучої ризи усміхненої матері-природи. В Україні зовсім не те. Там село і навіть місто укрили свої білі, привітні хати в тіні черешневих і вишневих садків. Там бідний, неусміхнений селянин оточив себе виличною, вічно усміхненою природою і співає свою сумовиту, задушевну пісню. ...»

Садок вишневий коло хати
Хрущі над вишнями гудуть
Плугатарі з плугами йдуть,
Співають ідучи дівчата,
А матері вечерять ждуть.

«... О, моя бідна, моя прекрасна Батьківщино! Чи скоро я дихну твоїм живучим, солодким повітрям? Милосердний Бог – моя нетлінна надія»

... Або хоч крихітку землі
Із-за Дніпра мого святого
Святії вітри принесли,
Та й більш нічого. Так-то, люде
Хотілося б ... Та що й гадать ...
Нащо вже й бога турбовать,
Коли по-нашому не буде.
(1847 рік, Орська кріпость)

Ще коли Тарасу Григоровичу Шевченку оголошували царський вирок про його заслання в Орську фортецю, там було вказано «під суровий нагляд з заборону писати й малювати». Та наш Пророк незважаючи на заборону продовжував писати вірші та малювати.

Думи мої, думи мої
Ви мої єдині,
Не кидайте хоч ви мене
При лихій годині
Прилітайте, сизокрилі

Мої голуб'ята,
Із-за Дніпра широкого
У степ погуляти
З киргизами убогими
Вини вже убогі,
Уже голі... Та на волі
Ще моляться богу.
Прилітайте ж мої любі,
Тихими речами
Привітаю вас, як діток
І заплачу з вами
(1847, Орська кріпость)

З травня 1848 року до вересня 1849 року Т. Г. Шевченко, як художник, перебуває в складі експедиції О. Бутакова, яка мала завдання вивчити й науково описати Аральське море.

Після експедиції залишений в Оренбурзі для закінчення художніх робіт. Пише тут поезії «Лічу в неволі дні і ночі», «Якби ви знали паничі», «Буває в неволі іноді згадаю» та інші. Це був 1850 рік.

Якби ви знали паничі,
Як люде, плачуть живучі,
То ви б елегій не творили
Та марно Бога б не хвалили
На наші сльози сміючись

Лічу в неволі дні і ночі
І лік забуваю,
О Господи, як то тяжко
Тії дні минають.
А літа пливуть за ними,
Пливуть собі стиха,
Забирають за собою
І добро і лихо...
(Оренбург, 1950)

За порушення царського наказу про заборону писати й малювати Т. Шевченка було знову заарештовано і під конвоєм відправлено до Орської фортеці у в'язницю

З 1850-1857 року перебуває в Новопетровському укріпленні.

Протягом цих 7 років він у суворих умовах нагляду змушений мовчати.

Та повернувшись із заслання з підірваним здоров'ям Шевченко був сповнений жаги творчості, активної діяльності.

20 вересня 1857 року прибуває до Нижнього Новгорода. І не дивлячись на таємний поліцейський нагляд пише поеми «Неофіти», «Юродовий», триптих «Доля», «Муза», «Слава»

Тойді вже сходилa зоря
Над віфлеємом.
Правди слово,
Святої правди і любові
Зоря всесвітня зійшла!
І мир і радість принесла
На землю людям. Фарисеї
І вся мерзенна Іудея
Заворушилась, заревла,
Неначе гадина в болоті,
І сина божія по плоті
На тій Голгофі розп'яла
Межи злодіями. І спали,
Упившись кровію кати,
Твоєю кровію. А ти
Востав од гроба, слово встало
І слово правди понесли
По всій невольничій землі
Твої апостоли святії...

(Неофіти.1857, 8 грудня, Нижній Новгород)

Дві площини, як дві стихії жили в Шевченковій натурі, які бунтували його душу і виливались в слові – Любов і гнів.

Любов до людини і непокорений гнів до несправедливості і зла. Недаром його називають Небесною зорею, глашатаєм Правди, нашим Пророком. Він був прикутий до Правди, як його герой Прометей, до скелі. Та він і був Прометеєм – глашатаєм Правди, якого

«... Там орел карає
Що день божий добрі ребра
Й серце розбиває.
Розбиває, та не вип'є
Живущої крові –
Воно знову оживає
І сміється знову,
Не вмирає душа наша,
Не вмирає воля
І не ситий не виоре
На дні моря поле.
Не скує душі живої
І слова живого.
Не принесе слави бога,
Великого бога.»

(Кавказ, 1845, Вьюнища)

